

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 6 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1911

ΑΡΙΘΜΟΣ 454

ΕΝΑΣ ΛΛΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Χ. ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ. Σὲ φύλλο γυνοπώρου.
ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ. Νέος Ὀδυσσεύς.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Ἀψυχοὶ καὶ ἀχαρᾶχτήριστοι.
Ο ΝΟΥΜΑΣ. Κύριε Λαγοπάτη, γίνεσαι συνέννοχος τοῦ συκοφάντη Μιστριώτη.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Κατρακύλισμα.
Τ. Δεκαπέντε μέρες στὸ Μωριά (συνέχεια).
J. TENEROMO. Συνομιλίες μετὰ τὸν Τολστόη — Τὸ χυμένο αἶμα (μεταφρ. Δῆμος Βερενίκης).
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Ὑπεράνθρωπος (Τέλος).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΨΥΧΟΙ ΚΙ ΑΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΟΙ

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἀλεξαντρῆς μιλῶντας στὴ Βουλὴ γιὰ τὸ διορισμὸ τοῦ κ. Σίμου Μενάρδου στὴν πανεπιστημιακὴ ἔδρα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς φιλολογίας, εἶπε ἀνάμεσα σὲ ἄλλα πὼς δὲν πρέπει νὰ ἐπικρίνεται ἀπὸ τὸν κ. Πατσουράκο ὁ νέος καθηγητῆς γιὰ τὸ δημοτικισμὸ του καὶ γιὰ τὴν ἀφιέρωση φιλολογικοῦ τοῦ ἔργου στὸν Ψυχάρη, γιατί αὐτὰ τὰ ἔκαμε ὅταν εἶτανε νεώτερος καὶ εἰς «παρελθούσαν ἐποχὴν». Δηλαδὴ μετὰ ἄλλα λόγια πὼς ὁ κ. Μενάρδος τ' ἀποκήρυξε πιά τὰ τέτοια, ὅπως καὶ ὁ κ. Ἀλεξαντρῆς ἀποκήρυξε τίς ιδέες του γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα μόλις ἔγινε ὑπουργός.

Τὸ σημεῖο αὐτὸ τοῦ λόγου τοῦ κ. ὑπουργοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ πιδ σπουδαῖα, γιατί δείχνει τὴν ιδεολογία καὶ τὴν ψυχολογία μερικῶν ἀνθρώπων ἀπάνου σὲ ζητήματα πολέμων καὶ ἀγώνων γιὰ ὀρισμένες ἀρχές. Ἡ Ἑλλάδα κατρακύλισε ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ γιατί ἴσα μετὰ σήμερον δὲ βρεθῆκαν ἀντρες ἀληθινοὶ στίς ιδέες τους καὶ σταθεροὶ στίς ἀρχές τους πού νὰ δώσουν στὴν κοινωνία νὰ καταλάβῃ τί ἀψηλὸ

πράγμα εἶναι κείνο πὸ ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ πολεμᾷ καὶ μετὰ τὴν ἐργασία ἐλθῆς τῆς ζωῆς του νὰ στηρίξῃ τὴν ἰδέαν πὸ νομίζει πὼς τὸ ἄπλωμα καὶ μεγάλωμά της θὰ δώσῃ τὴ σωτηρία σ' ἓνα πλανημένο καὶ τυφλωμένο λαό. Ἀντίθετα μάλιστα, αὐτὸς ὁ λαὸς πὸ τὰ μάτια του τὰ ἔχει τ' ἀκαρῶμένα στοὺς πολιτικούς του, βλέπει κάθ' ἓνα ἀπὸ τοὺς ἴδιους αὐτοὺς μιὰ σειρά πὸ δὲν εἶναι ἀμιὰ σειρά, μιὰ πολιτικὴ σύφωνα μετὰ τὸν ἀέρος καὶ τὸ φυσικόν, μετὰ τίς κούδέντες τῆς ἀγορᾶς, μετὰ τίς ἰαίες καὶ ἐπιπόλαιες δημοκοπικὲς φωνές τῶν ἠδαιων θορυβοποιῶν, καὶ γιὰ τοῦτο στὴ Ρωμιούσῃ ἡ λέξις πολιτικὴ κατάντησε νὰ σημαίνῃ ψευτιά, μπερπαντιὰ, ὑπουλόγητα καὶ κουτοπονηριά. Τοὺς πολιτικούς, ἀκολουθοῦνε οἱ διάφοροι ἐπιστήμονες, οἱ μορφωμένοι, οἱ ἄνθρωποι τῆς «ἄξιας», καὶ αὐτοὺς ὁ κοσμάκης ἔλος. Ἔτσι πλάθονται οἱ χαραχτήρες στὸν τόπο μας, ἔτσι φουσκώνει ἡ θάλασσα τῆς ψευτιάς καὶ τῆς ἀνελικρινείας, πὸ περιτύλιξε ἔλο τὸ δημόσιο βίον τῆς Ἑλλάδας τὰ τελευταῖα χρόνια.

Στὸ γλωσσικὸ ζήτημα, πὸ ἀπὸ τὴ φύση του εἶναι τέτοιο, νὰ ξεσκεπάξῃ τοὺς χαραχτήρες, βλέπουμε καθαρὰ καὶ κάθε μέρα τὴν ἔνταση καὶ τὸ πλάτος τοῦ κακοῦ. Ὅσοι νέοι, προικισμένοι φυσικὰ ἀπὸ πνέμα ἀνοιχτόθωρο, διαβάσουνε, μάθουνε, νοιώσουνε τί εἶναι φιλολογία, τί γλώσσα, τί γράμματα, ποιά σκέψη ἔχουμε οἱ σημερνοὶ Ρωμοὶ πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, ποιά σειρά συνεδέει τὸν ἔθνικόν μας χαραχτήρα, ποιά ἐξέλιξις δείχνουν οἱ περασμένοι αἰῶνες, ἀμέσως δέχονται στὴν ψυχὴ τους τὸ λεγόμενο δημοτικισμὸ μετὰ πάθος, μετὰ λαχτάρια, μετὰ ἐσπῆ φλόγα, γιὰ τὸ φῶς πὸ ἀποκαλύφθηκε μπροστὰ στὰ μάτια τους, στὸ νοῦ τους μέσα. Μιὰ ιδεολογία στηριγμένη σὲ ψεύτικες βάσεις, σὲ μουχλιασμένες ἀντιλήψεις, σὲ χιλιοπατημένες στρατες, γκρεμίζεται σὺς ὑλη, γιὰ νὰ φυτρώσῃ σὰ μυρωμένο ἀνοιξιάτικο λούλουδο ἢ ἀκέρια, ἢ ἀμιχτή, ἢ πλατιὰ ἰδέαν, πὸ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ γλώσσα πασικίει νὰ ξαναδημιουργήσῃ τὴ χαμένη σὲ τοῦτο τὸν τόπο ἀληθινή ζωὴ.

Ὅμως οἱ νέοι μεγαλώνουν, γίνονται ἀντρες, τελιώνουν τίς σπουδές τους, καὶ μπαίνουνε στὴν κοινωνία. Βλέπουνε ἀμέσως τὴν ἀντίδραση στὸ ἰδανικό τους, τὴ σκοταδερὴ ἀντιλήψη τῶν πολλῶν, καὶ ἀντὶς νὰ ἐνωθοῦνε, ν' ἀντιτάξουνε τὴ δυνάμη τους

πού βγαίνει από τὰ πράματα, από τὴν ἱστορία, από τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τέχνη, ένας ένας, σιγά σιγά κρυφά, λυγίζονται, κουνιούνται καὶ σὺν τῷ χρόνῳ Μία θέση πού τοὺς περιμένει, μιὰ κοινωνικὴ ἐπιτυχία, ἕνα ἀνέδασμα ψηλότερα τοὺς θαμπώνει, τοὺς λωλαίνει καὶ τοὺς φέρνει στὸ σημείον ὅ ἀποκηρύχουν με «ἔμεσο» τρόπο τίς ἰδέες τους. Αὐτοὶ δὲν εἶναι τῶν ἄκρων, λένε. Βεβαίως ποιὸς δὲν ἀναγνωρίζει πὼς πολλὰ πράματα κακῶς ἔχουν. Νὰ διορθωθοῦν σιγά σιγά, με τρόπο, με πολιτικὴ! Ἡ τέτοια τους σκέψη τοὺς κάνει νὰ πιστεύουν γιὰ σωστὰ τὰ διάφορα καμώματά τους, τίς ὑποχώρησεις, τίς ἀποκλήρυξες, καὶ τοὺς φέρνει μονούχους πιά στὸ δρόμον τοῦ σωθισμοῦ. Ἔτσι ἀναγκαστικὰ γίνονται ἴδιοι τοὺς οἱ ἐπιτήδευοι, πού νοιώθουν τὴν κουταμάρα τοῦ κοσμάκη, πού φανερώνονται στὴν κοινωνία σὰν ἄντρες με νέες ἰδέες, ἀόριστοι πάντα καὶ ἀσυστηματοποίητοι γιὰ τὸ φόβον τῶν Ἰουδαίων, κοιτάζουσε νὰ περάσουσε γιὰ ἥρωες, φέρνοντας τίς πράξεις πού ἀποδείχνουσε ἴσια ἴσια τὴ δειλία, τὸ φόβον καὶ τὴν τρομάρα τους, γιὰ παραδείγματα γενναιοφυχίας καὶ θυσίας στὸ Ἰδανικὸ τους! Ἐνα φύσημα φτάνει, μιὰ ὑπόσχεση, ἕνα δόλωμα γιὰ ν' ἀπαρνηθοῦνε δλα τους.

Με τέτοιους χαρακτήρες, με τέτοιους ἀγωνιστάδες, ἔρχεται σήμερα νὰ παλέψη ὁ Δημοτικισμὸς τὴν τύφλα τῆς προγονολατρίας καὶ τοῦ σωθισμοῦ.

Ἐνας ὑπουργὸς κηρύχτει τὴν ἐγκατάλειψη καὶ τὴν ὑποχώρηση γιὰ φυσικὴ ἀρχὴ στὸ δημόσιον βίον μας, δίχως νὰ κἀν καμιὰ ἐντύπωση σὲ Βουλὴ καὶ σὲ Τύπον. Φαινόμενα θλιβερότατα γιὰ τὴν κοινωνία μας, γιὰ τὸ Κράτος, γιὰ τὸ ἔθνος, γιὰ τὴ Φυλὴ. Μιὰ φωνὴ διαμαρτυρίας ἄς ἀκουστῆ ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Νουμά» πού μέσα στὸν ὠκεανὸ τῆς ἀνειλικρινείας καὶ τῶν ψεύτικων χαρακτήρων, τῆς μιχτῆς πολιτικῆς καὶ τῆς μισητῆς γλώσσας, ἀντιπροσωπεύει μόνος τὸν ἴσιον δρόμον, σύμφωνα με τὰ παραδείγματα τοῦ μεγάλου Δασκάλου του, πού οἱ κάθε λογῆς στενοκέφαλοι ἀναμορφωτάδες τοῦ σήμερα, εἶναι ἀδύνατο νὰ νοιώσουν τὴ σημασίαν πού ἔχει τὸ πλάτος τῆς διδασκαλίας του, ἔπως ξεπήδησε ἀπὸ τὸ μεγαλήγορον «Ταξίδι» καὶ ἔξαπλώθηκε σὲ ἔλο τὸ ἔργο τῆς ζωῆς του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ὁ λαὸς μας ἀνόητος δὲν εἶναι. Κόφτει καὶ κόφτει ὁ νοῦς του. Ἄμα τοῦ δείξης τὸ καλὸ, θὰ τάχαπῃ, δὲ γίνεται. Λοιπὸν ἔμεῖς νὰ τοῦ δώσουμε βιβλία, ἔργα νὰ τοῦ δώσουμε μεῖς, πού νὰ διῆ, πού νὰ καταλάβῃ τί ἀξίζει, κ' ἔτσι νὰ μὴν τρέχουσε νὰ παίρνονε ἢ νὰ κλέβουσε ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ, ἔθνος νὰ φανοῦνε ἀληθινὸ, νὰ ξεπεράσουσε τὰλλα τὰ ἔθνη.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΜΟΡΙΑ. - ΜΟΡΙΑΒΙΕΣ ΑΠΟ Εἶ Α ΤΑΞΙΔΙ. (*)

ΣΤΟ ΤΡΑΙΝΟ

Μέσα στὸ τραῖνον ἀλλάξαμε γνώμη. Ἄντι στὸν Πύργον, νὰ τραβήξουσε ἴσια στὴν Ὀλυμπία. Ξεκουραζόμεστε τὴ νύχταν καὶ τὴν ἄλλη μέρα, τὸ δειλινὸ, πηγαίνουσε στὸν Πύργον. Ὁ ἔδηγὸς τοῦ τραῖνου μᾶς τὸ σβούλεψε καὶ τὸν ἀκούσαμε.

Πέντε περίπου ὥρες ταξίδι ἀπὸ τὴν Πάτρα στὴν Ὀλυμπία καὶ οὔτε τίς κατάλαβα. Σὰ νερὸ κολήσανε. Μιλοῦσε ὁ κ. Πάλλης, καὶ μιλοῦσε γιὰ χίλια δυὸ πράματα. Ἐδειχνε πὼς ἤθελε νὰ μοῦ πει πολλά. Πληροφορίες νὰ μοῦ ζητήσῃ, σπουδὲς νὰ μοῦ δώσῃ, νὰ συζητήσῃ μαζί μου γιὰ λογιῆς ζητήματα πολιτικὰ, κοινωνικὰ, φιλολογικὰ, γιὰ ἔτι ζήτημα μᾶς συγκίνησε καὶ θὰ μᾶς συγκινεῖ. Ἡ κουβένταν τοῦ σοβαρῆ, γιομάτη, καλοδεμένη. Λέξη περιττὴ καμιὰ. Ὅπως καὶ στὰ ἔργα του. Τίς πολὺλογες κουβέντες τίς λέει *ρητορείες*. «Πάλι τίς ρητορείες ἀρχίνουσε», εἶναι φράση πού τὴ συχνολεῖ Ἡ φράση τοῦ καθάρια δημοτικῆ. Ὅχι σὰν καὶ μᾶς πού ζοῦμε δῶ καὶ μῆχνομε σὰν παλῶνικα λέξεις καθαρευουσιάνικες καὶ ξένες. Τὸ παρατήρησα καὶ σ' ἄλλους, μὰ περισσότερο στὸν κ. Πάλλη. Οἱ δικοὶ μας πού ζοῦνε ἔξω, καὶ μάλιστα σὲ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ κέντρα, μιλάνε πιδ ρωμαϊκὰ ἀπὸ μᾶς. Δὲν μπασταρδεύουν τὴν κουβένταν τους.

Ἡ κουβένταν τοῦ σοφῆ, σοβαρῆ μὰ κ' εὐχάριστη. Ὅχι μονότονη. Κάθε ἄλλο. Διασκεδαστικῆ. Ὅπως δὲν τοῦ ἀρέσουν τᾶρθρα τὰ μακριά, ἔτσι δὲν τοῦ ἀρέσουν κ' οἱ μακριές οἱ κουβέντες. Ἡ μανία του τὸ σύντομον, τὸ ζουμερὸ, τὸ ἐπιγραμματικὸ. Κάθε θέμα τὸ ἀγγίζει θαρρεῖς μ' ἐπιγραμματικὴ συντομία καὶ δύναμη. Με δυὸ λόγια μπαίνει στὴν οὐσία του καὶ μ' ἄλλα δυὸ λόγια φτάνει στὸ συμπέρασμα του. Νά, καὶ παράδειγμα. Μιλούσαμε γιὰ τοὺς μιχτούς, γιὰ τοὺς μισόγλωσσους. Ψυχαριστῆς ἐγὼ ἴσαμε τὸ μέδουλι, ὑποστήριζα πὼς βλάπτουν τὸν ἀγῶνα, πὼς τὸν κωλώνουσε, πὼς δημιουργοῦσιν ἀθρώπους ἀχαρακτήριστους, ἀκαμάτηδες, ἀνειλικρινεῖς. Πρέπει νὰν τοὺς χτυπήσουσε, τοῦ εἶπα.

— Καλύτερα, μοῦ παρατήρησε, νὰν τοὺς ἔχουσε μαζί μας. Πολεμᾶνε καὶ αὐτοὶ τὸν ὀχτροὸ τὸν κοινὸ.

(*) Κοίταξε περασμένο φύλλον τοῦ «Νουμά».